EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJA (ES) 2021/1684

2021 m. balandžio 29 d.

su pastabomis, sudarančiomis neatskiriamą sprendimo dėl aštuntojo, devintojo, dešimtojo ir vienuoliktojo Europos plėtros fondų 2019 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo dalį

EUROPOS PARLAMENTAS,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl aštuntojo, devintojo, dešimtojo ir vienuoliktojo Europos plėtros fondų 2019 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į Komisijos atsakymus į Komisijos narei J. Urpilainen raštu pateiktus klausimus, susijusius su 2020 m. gruodžio 1 d. Biudžeto kontrolės komiteto klausymu,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 99 straipsnį, 100 straipsnio trečią įtrauką ir V priedą,

— atsižvelgdamas į Vystymosi komiteto nuomonę,

— atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A9-0095/2021),

A. kadangi Komisija visapusiškai remia Europos plėtros fondų (EPF) valdymą, nes jai tenka galutinė atsakomybė už EPF operacijų teisėtumą ir tvarkingumą ir už EPF finansinių ataskaitų teikimo proceso priežiūrą;

B. kadangi Parlamentas galės tinkamai atlikti savo, kaip biudžeto įvykdymą tvirtinančios institucijos, vaidmenį tik tuo atveju, jei Komisija reguliariai ir visapusiškai jį informuos, pateikdama išsamią informaciją apie iš EPF finansuojamus projektus ir jų paramos gavėjus;

C. kadangi Parlamentas nedalyvauja numatant ir skiriant EPF išteklius, kaip yra su kitomis vystymosi priemonėmis;

D. kadangi veiksmingos išankstinės sąlygos ir reguliarūs tikrinimai yra svarbiausios sudėtinės dalys siekiant užtikrinti EPF veiksmingumą ir patikimą finansų valdymą;

E. kadangi būtina užtikrinti, kad parama vystymuisi būtų naudojama laikantis jos pradinio tikslo, būtent sumažinti ir galiausiai panaikinti skurdą, kaip įtvirtinta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 208 straipsnyje, tinkamai atsižvelgiant į paramos ir vystymosi veiksmingumo principus;

F. kadangi teikiant Europos paramą vystymuisi ir investuojant viešąsias lėšas turėtų būti skatinami bendri prioritetai ir politikos tikslai, kurie apima skurdo panaikinimą, klimato politikos ir aplinkosaugos veiksmus, ekonomikos ir prekybos politiką bei migracijos valdymą, taip pat turėtų būti visapusiškai laikomasi pagrindinių žmogaus teisių, demokratijos ir gero valdymo principų;

G. kadangi 17 darnaus vystymosi tikslų (DVT) yra pagrindiniai tikslai, kurių reikia siekti taikant bendradarbiavimo priemones tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuje;

H. kadangi skaidraus, įtraukaus ir veiksmingo dalyvaujamojo politikos formavimo proceso užtikrinimas yra būtina darnaus vystymosi sąlyga;

I. kadangi siekiant nustatytų tikslų ir rezultatų, o ypač – ilgalaikio paramos vystymuisi poveikio, labai svarbus yra tvarumas;

J. kadangi Sąjungos vystomąjį bendradarbiavimą visada reikėtų visapusiškai suderinti su pačių šalių partnerių vystymosi prioritetais ir tai yra pagrindinis Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. (Darbotvarkė iki 2030 m.) elementas; kadangi valstybių narių ir šalių partnerių kultūriniai ir lingvistiniai panašumai gali paskatinti laikytis Darbotvarkėje iki 2030 m. nustatytų DVT;

K. kadangi reikėtų kruopščiai vertinti įvairių išorės politikos krypčių nuoseklumą ir papildomumą, ypač kai kelios politikos kryptys įgyvendinamos vienoje šalyje partnerėje, kad būtų skatinamas viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimas, remiama sinergija, esamų politikos krypčių pusiausvyra ir kuo labiau vengiama nereikalingos administracinės naštos;

L. kadangi galutinė atsakomybė už EPF finansinėse ataskaitose nurodytų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą ir už EPF finansinės stebėsenos ir ataskaitų teikimo proceso priežiūrą tenka Komisijai;

M. kadangi Komisijos stebėsenos veiklą palengvintų šalių partnerių, iš EPF finansuojamų subjektų ir Sąjungos komunikacijos kanalų standartizavimas;

N. kadangi Sąjungos išorės intervenciniai veiksmai nukreipiami per tarptautines organizacijas, naudojančias Sąjungos fondų lėšas arba kartu su Sąjunga bendrai finansuojančias projektus, o tai reiškia, kad susiduriama su priežiūros ir valdymo iššūkiais;

O. kadangi biudžeto parama darniam vystymuisi, kuri, nors ir yra pagrindinis veiksnys, padedantis skatinti pokyčius ir spręsti pagrindinius vystymosi uždavinius, vis dėlto yra susijusi du didele valdymo rizika ir turėtų būti teikiama tik tuomet, jei valstybė paramos gavėja prieš jai suteikiant paramą biudžetui yra pajėgi užtikrinti pakankamo lygio skaidrumą, atskaitomybę, teisinės valstybės principo laikymąsi ir žmogaus teises, o jai gavus paramą būtų atliekami išsamūs *ex post* patikrinimai;

P. kadangi skaidrumo didinimas ir kova su korupcija bei sukčiavimu yra labai svarbūs siekiant, kad Sąjungos paramos biudžetui operacijos būtų sėkmingos;

Q. kadangi Sąjungos parama valdymui – esminis paramos vystymuisi elementas, siekiant generuoti veiksmingas valdymo reformas;

Patikinimo pareiškimas

Europos plėtros fondų (aštuntojo–vienuoliktojo EPF) finansinis ir projektų įgyvendinimas 2019 m.

1. atkreipia dėmesį į tai, kad vienuoliktajam EPF skiriama 45,5 proc. Komisijos Tarptautinės partnerystės generalinio direktorato (INTPA GD) 2019 m. mokėjimų asignavimų; pažymi, kad 2019 m. EPF įsipareigojimai pasiekė 3 986 mln. EUR, t. y. šiek tiek mažiau nei metinis 4 057 mln. EUR tikslas (98,25 proc. metinio tikslo, palyginti su 109,3 proc. 2018 m.); pažymi, kad mokėjimai sudarė 3 910 mln. EUR, t. y. įvykdyta 88,9 proc. 4 057 mln. EUR tikslo (palyginti su 98,2 proc. 2018 m.); be to, pažymi, kad 2019 m. Europos investicijų banko (EIB) įsipareigojimai sudarė 156 mln. EUR (jie visi susiję su Investicine priemone), o EIB mokėjimai sudarė 40 mln. EUR (jie visi taip pat susiję su Investicine priemone);

2. palankiai vertina nuolatines INTPA GD pastangas sumažinti seną išankstinį finansavimą ir senus nepanaudotus įsipareigojimus, nustatant 25 proc. tikslą; pažymi, kad INTPA GD savo tikslą viršijo seną išankstinį EPF finansavimą sumažinęs 37 proc. (40 proc. kitose pagalbos srityse) ir senus nepanaudotus EPF įsipareigojimus sumažinęs 36 proc. (35 proc. kitose pagalbos srityse);

3. atkreipia dėmesį į tai, kad INTPA GD pasiekė savo tikslą turėti ne daugiau kaip 15 proc. senų nebegaliojančių EPF sutarčių – tai nedidelė pažanga, palyginti su 2018 m., kai šis skaičius buvo 17 proc.; pažymi, kad visose jo atsakomybės srityse bendrai pasiektas 13 proc. tikslas; pažymi, kad patobulinimai vykdomi 2017 m. rugsėjo mėn. pradėjus taikyti naujas procedūras;

4. atkreipia dėmesį į aštuntojo EPF uždarymą ir Komisijos ketinimą iki 2020 m. pabaigos uždaryti devintąjį EPF; ragina Komisiją nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie tokio ketinimo įgyvendinimą;

Finansinių ataskaitų patikimumas

5. palankiai vertina tai, kad Audito Rūmai savo metinėje ataskaitoje dėl 2019 m. veiklos, finansuotos pagal aštuntąjį, devintąjį, dešimtąjį ir vienuoliktąjį Europos plėtros fondus, padarė išvadą, kad finansinėse ataskaitose visais reikšmingais aspektais pateikta teisinga informacija apie EPF finansinę būklę 2019 m. gruodžio 31 d. ir apie tą dieną pasibaigusiais finansiniais metais jų atliktų operacijų rezultatus bei pinigų srautus, taip pat grynojo turto pokyčius, vadovaujantis Tarybos reglamento (ES) 2018/1877 ([1]) (EPF finansinis reglamentas) nuostatomis ir laikantis apskaitos pareigūno patvirtintų apskaitos taisyklių;

([1]) 2018 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamentas (ES) 2018/1877 dėl 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento, panaikinantis Reglamentą (ES) 2015/323 (OL L 307, 2018 12 3, p. 1).

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

6. palankiai vertina Audito Rūmų nuomonę, kurioje nurodoma, kad 2019 m. finansinėse ataskaitose nurodytos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos;

7. yra susirūpinęs dėl to, kad Audito Rūmai pateikė neigiamą nuomonę dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo, nes 2019 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose patvirtintos išlaidos yra reikšmingai paveiktos klaidų;

8. yra susirūpinęs dėl to, kad tikėtinas klaidų lygis viršijo reikšmingumo ribinę vertę – klaidų paveikta 3,5 proc. aštuntojo, devintojo, dešimtojo ir vienuoliktojo EPF išlaidų (palyginti su 5,2 proc. 2018 m., 4,5 proc. 2017 m., 3,3 proc. 2016 m., 3,8 proc. 2014 m. ir 2015 m., 3,4 proc. 2013 m. ir 3 proc. 2012 m.); atkreipia dėmesį į tai, kad tikėtino klaidų lygio augimo tendencija laikinai sustabdyta; vis dėlto tikisi, kad Komisija apsvarstys pagrindines priežastis, dėl kurių viena po kitos pateikiamos neigiamos nuomonės, ir imsis visų būtinų priemonių, kad būtų toliau mažinamas tikėtinas klaidų lygis;

9. pažymi, kad, remiantis Komisijos atsakymu į Audito Rūmų išvadą, didžiausia klaidų dalis yra susijusi su nepatirtomis išlaidomis ir kad dauguma šių išlaidų gali būti patirtos vėliau, kaip jau buvo įvykę anksčiau; ragina Komisiją atlikti nuodugnias patikras siekiant ištaisyti kiek įmanoma daugiau klaidų;

10. pabrėžia, kad iš 126 Audito Rūmų peržiūrėtų mokėjimo operacijų 37 operacijos (arba 29 proc.) buvo paveiktos klaidų; pažymi, kad Audito Rūmai kiekybiškai įvertino 28 klaidas ir jas pakoregavo pagal Komisijos atlikto 2019 m. likutinio klaidų lygio (LKL) tyrimo rezultatus, tad tikėtinas klaidų lygis yra 3,5 proc.;

11. apgailestaudamas pažymi, kad nustatytų klaidų rūšys panašios į ankstesnių metų klaidų rūšis, t. y. nepatirtos išlaidos (43,6 proc. – padidėjo, palyginti su 22,7 proc. 2018 m.), rimti viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimai (22,1 proc. – sumažėjo, palyginti su 27,1 proc. 2018 m.), netinkamos finansuoti išlaidos (12,7 proc. – padidėjo, palyginti su 4,3 proc. 2018 m.), LKL pritaikytas pagal INTPA GD tyrimą (9,6 proc. – padidėjo, palyginti su 5,4 proc. 2018 m.), su įgyvendinimo laikotarpiu nesusijusios išlaidos (6,1 proc.) ir esminių patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas (5,9 proc.);

12. yra labai susirūpinęs dėl to, kad šios klaidos kartojasi; pažymi, kad Komisija įtraukė Audito Rūmų išvadas į savo analizę, kuria paremta 2020 m. birželio mėn. patvirtinta 2020–2024 m. kontrolės ir stebėsenos strategija, ir pagal jas buvo nustatytas strateginis tikslas šalinti šias konkrečias klaidas; ragina Komisiją informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie savo veiklą siekiant šio strateginio tikslo, nurodant jos rezultatus ar rezultatų rodiklius;

13. sutinka su Audito Rūmais, kad užsienyje vykdoma kontrolė tebėra nepakankama;

14. apgailestauja, kad, kaip ir ankstesniais metais, Komisija padarė daugiau klaidų vykdydama operacijas, susijusias su sąmatomis, dotacijomis, susitarimais dėl įnašo, sudarytais su tarptautinėmis organizacijomis, ir įgaliojimo susitarimais, sudarytais su valstybių narių bendradarbiavimo agentūromis;

15. labai apgailestauja, kad nesiimama papildomų priemonių *ex ante* kontrolei sustiprinti;

Stebėsenos ir patikinimo sistemų skaidrumas ir veiksmingumas

16. susirūpinęs pažymi, kad iš 28 mokėjimų, paveiktų kiekybiškai įvertinamų klaidų, devyniais atvejais (32 proc.) Komisija turėjo pakankamai informacijos tam, kad prieš patvirtindama išlaidas užkirstų tokioms klaidoms kelią arba jas aptiktų ir ištaisytų; ragina Komisiją iš esmės pagerinti savo operacijų teisėtumo ir tvarkingumo tikrinimo procedūras ir garantuoti, kad būtų imtasi tinkamų tolesnių su patikromis susijusių veiksmų; apgailestaudamas pažymi, kad ankstesniais metais būta panašaus tokių tikrinimo trūkumų;

17. mano, kad stebėsenos veikla bus efektyvesnė, jei Komisijos informacija bus reguliariai skelbiama ir iš anksto pateikiama biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai;

18. pažymi, kad Audito Rūmai nustatė, jog Komisija ir jos įgyvendinantieji partneriai padarė daugiau klaidų vykdydami operacijas, susijusias su programų sąmatomis, dotacijomis, susitarimais dėl įnašų su tarptautinėmis organizacijomis bei susitarimais dėl įgaliojimų su valstybių narių bendradarbiavimo agentūromis, palyginti su kitų formų parama, pavyzdžiui, darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutartimis; pažymi, kad iš 65-ių tokios rūšies Audito Rūmų tikrintų operacijų, 25 (38 proc.) buvo kiekybiškai įvertinamų klaidų, o tai sudarė 71,7 proc. tikėtino klaidų lygio; ragina Komisiją skelbti visapusišką, naujausią ir išsamią informaciją apie finansuojamus projektus ir paramos gavėjus, stiprinti savo rizika grindžiamą požiūrį ir investuoti kontrolės pajėgumus į sritis, kuriose yra didesnė klaidų tikimybė;

19. ragina Komisiją toliau taikyti iš anksto nustatytą šalių partnerių, EPF paramos gavėjų ir Sąjungos komunikacijos formatą, siekiant sumažinti Audito Rūmų nustatomų klaidų kiekį;

20. nerimauja dėl Audito rūmų pastabos, kad, kaip ir ankstesniais metais, nustatytų klaidų dažnis, įskaitant kai kurias klaidas galutinėse išlaidų deklaracijose, kurių atžvilgiu buvo atlikti *ex ante* išorės auditai ir išlaidų tikrinimai, rodo šių patikrų trūkumus; su susirūpinimu pažymi, kad tai kelia problemų ne tik dėl patikrų efektyvumo, bet ir dėl valdymo ir kontrolės sistemos veiksmingumo, nes atliktos patikros nepadėjo užkirsti kelio klaidoms ar jų ištaisyti; pakartoja, kad tikisi, jog kontrolės sistema bus griežtesnė ir ragina INTPA GD toliau dėti pastangas siekiant pagerinti savo kontrolės sistemos veiksmingumo ir efektyvumo vertinimą identifikuojant pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius abiem atvejais, nustatant realius ir plataus užmojo tikslus ir stebint bei tobulinant savo kontrolės sistemą; be to, ragina Komisiją sukurti platformą, skirtą iš EPF finansuojamiems projektams pagal šalis, daugiausia dėmesio skiriant galutiniams paramos gavėjams, bendriesiems ir konkretiems projektų tikslams ir visų pirma jų praktiniams rezultatams, susijusiems su pageidaujamu vystymosi rodiklių pagerėjimu;

21. atkreipia dėmesį į INTPA GD aštuntąjį LKL tyrimą, kurį atlikus nustatytas 1,13 proc. LKL, jis padidėjo, palyginti su 0,85 proc. 2018 m., tačiau nesiekia Komisijos nustatytos 2 proc. reikšmingumo ribos; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabą, kad LKL iškraipo keturi pagrindiniai veiksniai, kurie prisideda prie nepakankamo LKL įvertinimo, t. y. nepakankama tam tikrų viešųjų pirkimų procedūrų aspektų aprėptis, labai mažas patikrų vietoje skaičius šalyje, kurioje įgyvendinamas projektas, – o tai laikoma nepakankama siekiant nustatyti dokumentuose neaptinkamas klaidas, LKL nustatymo metodas, kurį taikant gaunamas lygis nebūtinai atspindi faktines likutines klaidas, ir galimas pernelyg didelis kliovimasis ankstesniu kontrolės darbu, o tai prieštarauja LKL tyrimo tikslui, nustatyti būtent tas klaidas, kurios nebuvo aptiktos tos konkrečios kontrolės metu; ragina INTPA GD, kaip ir ankstesniais metais, palaikyti ryšius su Audito Rūmais ir spręsti šiuos klausimus atnaujinant metodiką ir atidžiau atliekant kitų metų LKL tyrimą;

22. su susirūpinimu atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pareiškimą, kad nepagrįsta tai, jog 2019 m. metinėje veiklos ataskaitoje nepateikiamos išlygos; be to, atkreipia dėmesį į Audito Rūmų požiūrį, kad išlygų trūksta iš dalies dėl LKL tyrimo trūkumų, o iš dalies dėl to, kad pirmą kartą taikyta *de minimis* taisyklė, pagal kurią išlyga nereikalinga, jeigu atskira išlaidų sritis, kuriai ji būtų taikoma, sudaro mažiau nei 5 proc. visų mokėjimų, o jos finansinis poveikis yra mažesnis nei 5 mln. EUR; pažymi, kad todėl kai kuriais atvejais išlygos nebedaromos tada, kai jos buvo padarytos ankstesniais metais, net jei atitinkama rizika išlieka ir daromos tos pačios klaidos; primena, kad išlyga yra pagrindinis atskaitomybės struktūros elementas, todėl ji yra INTPA GD patikinimo sudarymo prevencinė ir skaidrumo priemonė, atspindinti tebepasitaikančius arba likusius ir pasikartojančius trūkumus, su kuriais susiduriama pagrindiniame biure arba Sąjungos delegacijose;

23. pabrėžia, kad 2019 m. nebuvo nustatyta jokių išlygų, be kita ko, išlygoms taikant *de minimis* ribą; taip pat pažymi, kad, atsižvelgdamas į ankstesnėse metinėse veiklos ataskaitose pateiktas išlygas, INTPA GD į vieną veiksmų planą įtraukė neįgyvendintus veiksmus, siekdamas stiprinti kontrolės sistemą, ypatingą dėmesį skirdamas didelės rizikos sritims, pvz., dotacijoms pagal tiesioginį ir netiesioginį valdymą, programų sąmatoms pagal netiesioginį valdymą su paramą gaunančiomis šalimis, netiesioginiam valdymui kartu su trečiosiomis organizacijomis ir kompleksiniams veiksmams;

24. pažymi, kad 2019 m. buvo vykdoma 19 sukčiavimo tyrimų – tiek pat, kiek 2018 m.;

25. palankiai vertina tai, kad 2019 m. atnaujinta INTPA GD kovos su sukčiavimu strategija, siekiant įtvirtinti ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemos (EDES), kaip sankcijų už sukčiavimą priemonės, vaidmenį, ir ragina INTPA GD toliau didinti savo darbuotojų informuotumą apie sistemą ir glaudžiai bendradarbiauti su Komisijos Biudžeto generaliniu direktoratu ir EDES ekspertų grupe pranešant apie EDES registruotinus atvejus, ypač kai bus užbaigti šiuo metu vykdomi 19 sukčiavimo tyrimų;

26. su pasitenkinimu pažymi, kad Jungtinė Karalystė ir toliau įsipareigoja vykdyti visus įsipareigojimus pagal dabartinę daugiametę finansinę programą ir ankstesnes finansines perspektyvas taip, lyg ji vis dar būtų valstybė narė, kaip nurodyta Susitarime dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (toliau – Susitarimas dėl išstojimo); be to, pažymi, kad Susitarime dėl išstojimo nurodyta, kad Jungtinė Karalystė lieka EPF šalis iki 11-ojo EPF ir visų ankstesnių dar veiklos neužbaigusių EPF uždarymo, ir šiuo atžvilgiu prisiims tuos pačius įsipareigojimus kaip valstybės narės pagal Vidaus susitarimą, kuriuo buvo įsteigtas 11-asis EPF, bei su ankstesniais EPF susijusius įsipareigojimus iki jų uždarymo, taip pat pažymi, kad JK gali dalyvauti EPF komitete kaip stebėtoja be balsavimo teisės;

27. pabrėžia, kad būtina laikytis visų Sąjungos finansavimo įsipareigojimų vystymosi srityje; ragina Komisiją grįžti prie savo ankstesnės praktikos – rengti metines atskaitomybės ataskaitas, kad būtų užtikrintas Sąjungos išlaidų skaidrumas ir veiksmingumas, ir tose ataskaitose daugiausia dėmesio skirti pažangai siekiant pagrindinių tikslų, kurių siekti Sąjunga įsipareigojo, o ne techninėms detalėms;

Bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis, Sąjungos vystymosi agentūromis ir nevyriausybinėmis organizacijomis

28. pažymi, kad 2018 m. įsigaliojus Finansiniam reglamentui 2019 m. balandžio 17 d. patvirtinta peržiūrėta ramsčių vertinimo metodika; palankiai vertina naujus privalomus ramsčius, kurie buvo įtraukti į vertinimą, t. y. 7-ąjį ramstį (teisės gauti finansavimą atėmimas), 8-ąjį ramstį (informacijos apie gavėjus skelbimas) ir 9-ąjį ramstį (asmens duomenų apsauga); palankiai vertina tai, kad visiems pagal ramsčius įvertintiems subjektams pranešta apie reikalavimą atlikti papildomą naujų ramsčių vertinimą ir nustatytas tikslas vertinimus užbaigti iki 2020 m. pabaigos; ragina Komisiją nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie daromą pažangą ir rezultatus;

29. pažymi, kad Komisija paskelbė naujas aštuonių subjektų, keturių tarptautinių organizacijų ir keturių nacionalinių agentūrų ramsčių vertinimo ataskaitas, ir palankiai vertina tai, kad daugeliu atvejų rezultatai buvo teigiami ir kad prireikus buvo įgyvendinti padėties gerinimo veiksmų planai; pabrėžia, kad svarbu tinkamai atlikti *ex ante* ramsčių vertinimus tiek kokybinių numatomų su vystymusi susijusių rezultatų, tiek Sąjungos finansinių interesų apsaugos požiūriais;

30. palankiai vertina tai, kad EPF, vystomojo bendradarbiavimo priemonė ir kitos priemonės pakeistos Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone (KVTBP), nes ši nauja finansinė priemonė suteikia galimybę Parlamentui vykdyti biudžeto kontrolę ir padeda įgyvendinti platesnio masto siekį bendrai formuoti politiką trečiųjų šalių atžvilgiu; pabrėžia, kad daug veiksmingesnis politikos suderinamumas vystymosi labui turi būti svarbus bendro požiūrio tikslas; pabrėžia, kad ir toliau reikia aktyviau dėti pastangas siekiant užtikrinti politikos suderinamumo vystymosi labui principų laikymąsi, visų pirma kalbant apie Sąjungos prekybos, žemės ūkio, žuvininkystės, aplinkos, klimato, migracijos ir užsienio bei saugumo politiką, kad būtų pasiekti pagalbos veiksmingumo tikslai; ragina sistemingai reaguoti į nustatytas su politikos suderinamumu vystymosi labui susijusias problemas vykdant poveikio vertinimus, tarnybų tarpusavio konsultacijas ir įgyvendinimo bei stebėsenos priemones, kad būtų galima padėti Sąjungai veiksmingiau siekti savo vystymosi politikos tikslų, kaip numatyta SESV 208 straipsnyje; atsižvelgdamas į tai, pakartoja savo raginimą atlikti išsamią ekonominės partnerystės susitarimų poveikio vietos ekonomikai ir regionų vidaus prekybai analizę siekiant spręsti problemas, susijusias su jų įgyvendinimu regioninės integracijos ir industrializacijos požiūriu;

31. pakartoja, kad, laikantis galiojančių Sąjungos teisės aktų, reikia užtikrinti visišką skaidrumą ir prieigą prie duomenų apie projektus, kuriuos įgyvendina tarptautinės organizacijos ir pilietinės visuomenės organizacijos, taip pat nustatyti aiškias valdymo kontrolės ir stebėsenos taisykles;

32. pabrėžia, kad subjektai, kuriems pavesta naudoti Sąjungos lėšas, paprastai privalo laikytis patikimo finansų valdymo ir skaidrumo principų; pabrėžia, kad bet kuris subjektas privalo visapusiškai prisidėti prie Sąjungos finansinių interesų apsaugos ir, kaip reikalaujama lėšų gavimo sąlygose, privalo suteikti būtinas teises ir prieigą, kurių reikia atsakingam leidimus suteikiančiam pareigūnui, Audito Rūmams ir Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF); šiuo atžvilgiu atkreipia dėmesį į sunkumus, su kuriais susiduria Audito Rūmai, norėdami gauti vizas tinkamai praneštam ir suplanuotam su Burundyje vykdomais projektais susijusiam apsilankymui vietoje, ir į su tuo susijusius Audito Rūmų patiriamus apribojimus; ragina Komisiją ir Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT) iškelti šį klausimą ir priminti savo kolegoms Burundyje jų, kaip Sąjungos lėšų gavėjų, pareigas;

33. pažymi, kad vis dar esama poreikio taikyti sistemingesnį požiūrį į informavimą apie Sąjungos dotacijomis finansuojamą veiklą siekiant didinti Sąjungos matomumą ir finansavimo grandinės skaidrumą bei griežtinti atskaitomybę ir išsamų patikrinimą žmogaus teisių srityje; ragina Komisiją į pagrindų susitarimus įtraukti prievolę vadovaujančiajai agentūrai užtikrinti Sąjungos matomumą su kitais donorais įgyvendinamuose projektuose; ragina Komisiją praėjus keleriems metams nuo bendrai finansuojamų projektų užbaigimo atlikti imtimi grindžiamą kontrolę vietoje, siekiant patikrinti tolesnį EPF intervencinių priemonių poveikį ir imtis reikiamų veiksmų, kad būtų užtikrintas ilgalaikis jų operacijų poveikis;

ES biudžeto parama

34. pažymi, kad 2019 m. EPF įnašas į paramos biudžetui veiklą siekė 790,3 mln. EUR (palyginti su 881,9 mln. EUR 2018 m.), iš kurių 366,8 mln. EUR sudarė nauji įsipareigojimai (palyginti su 858,6 mln. EUR 2018 m.), jos geografinė aprėptis – 55 šalys partnerės, iš viso sudarytos 82 paramos biudžetui sutartys (14 mažiau nei 2018 m.); pažymi, kad iš EPF 12-ai užjūrio šalių ir teritorijų (UŠT) išmokėta 70,0 mln. EUR (palyginti su 92,9 mln. EUR 2018 m.), sudarant 13 paramos biudžetui sutarčių;

35. džiaugdamasis pažymi, kad Užsacharo Afrika vis dar yra didžiausia paramos biudžetui gavėja (36 proc.); su susirūpinimu pažymi, kad mažas pajamas gaunančių šalių dalis sumažėjo iki 32 proc., palyginti su 38 proc. 2018 m., ir kad mažesnes nei vidutines pajamas gaunančios šalys, kurioms tenka 47 proc. visų dabartinių įsipareigojimų, sudaro didžiausią paramos biudžetui gavėjų dalį;

36. primena, kad teikiant paramą biudžetui siekiama stiprinti partnerystę su Sąjungos šalimis partnerėmis, skatinti darnų vystymąsi, panaikinti skurdą, mažinti nelygybę bei įtvirtinti taiką ir demokratiją, kad galiausiai būtų prisidėta prie DVT įgyvendinimo; pažymi, kad teikiant Sąjungos paramą biudžetui turi būti vadovaujamasi tarptautiniu mastu sutartais Pusano veiksmingumo principais, pvz., šalių partnerių politinės atsakomybės, dėmesio rezultatams, įtraukties ir atskaitomybės principais; pabrėžia, kad parama biudžetui taip pat prisidedama prie kovos su korupcija ir sukčiavimu, nes ja skatinamas skaidrumas ir geras valdymas;

37. pažymi, kad, kalbant apie santykinį indėlį siekiant DVT, paramos biudžetui programomis labai prisidedama prie 16-ojo DVT (taika, teisingumas ir valdymas), 17-ojo DVT (partnerystės), 5-ojo DVT (lyčių lygybė) ir 1-ojo DVT (skurdo nebuvimas); palankiai vertina didelę daugialypę paramos biudžetui programų taikymo sritį ir mano, kad jomis turėtų būti remiamas verslumas ir privati iniciatyva, siekiant skatinti ekonominį ir socialinį vystymąsi, kaip raginama 9-ajame DVT (kurti atsparią infrastruktūrą, skatinti įtraukią ir darnią industrializaciją ir inovacijas) ir 17-ajame DVT (stiprinti įgyvendinimo priemones ir atgaivinti pasaulinę darnaus vystymosi partnerystę);

38. pažymi, kad Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėse bei užjūrio šalyse ir teritorijose išmokos daugiausia išmokamos fiksuotomis dalimis, kaip ir ankstesniais metais; primena savo poziciją, kad kintamo dydžio dalys galėtų būti geriau naudojamos kaip svertas siekiant stiprinti politiką ir politinį dialogą su šalimis partnerėmis dėl pagrindinių reformų, kurias reikia įgyvendinti;

39. tačiau dar kartą ragina INTPA GD savo politiniame dialoge griežtai įvertinti riziką, susijusią su pelno mokesčio vengimu, mokesčių slėpimu ir neteisėtais finansiniais srautais, ypač darančiais poveikį besivystančioms šalims; ragina INTPA GD įvertinti fiskalinį poveikį ir padėti nustatyti į investicijas nukreiptus tikslus;

40. mano, kad atliekant poreikių vertinimus, susijusius su KVTBP programavimu, turėtų būti atsižvelgiama į šalių skolos padėtį ir į tai, kaip tos situacijos daro įtaką galimybėms siekti DVT; pabrėžia, kad paramos teikėjai turi teikti pirmenybę dotacijomis grindžiamam finansavimui kaip numatytajai galimybei, visų pirma mažiausiai išsivysčiusių šalių atveju, ir neskatinti derinimo, garantijų ar bet kokių paskolų, kurios galėtų padidinti skolos naštą, labiau nei dotacijų; primygtinai ragina Sąjungą ir valstybes nares, be savo įsipareigojimų dėl skolos moratoriumo, visų pirma parengti naują skolos sumažinimo iniciatyvą, skirtą labai įsiskolinusiomis neturtingomis šalimis; apskritai ragina sukurti daugiašalį skolos pertvarkymo mechanizmą siekiant reaguoti į krizės poveikį ir Darbotvarkės iki 2030 m. finansavimo poreikius;

Veikla

41. palankiai vertina rezultatus, pasiektus įgyvendinant įtraukią viešąją politiką, kuria siekiama skatinti bendrą augimą ir padėti mažinti socialinius ar geografinius skirtumus (10-asis DVT), nes statistiniai duomenys rodo, kad šalių, gaunančių Sąjungos biudžeto paramą, 40 proc. skurdžiausių gyventojų dalies pajamos 2004–2019 m. padidėjo nuo 15,6 proc. iki 17,4 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų, nors kitose besivystančiose ar besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse jos šiek tiek sumažėjo; mano, kad taip pat labai svarbu didinti vietos partnerių informuotumą apie didėjančią privačių partnerių svarbą ekonominiam, socialiniam ir teritoriniam vystymuisi;

42. pripažįsta, kad Komisijos KPTBP programavimo gairėse daug dėmesio skiriama DVT, intensyvesniam bendradarbiavimui su vietos partneriais ir konsultacijoms vietoje, ir tikisi, kad šie klausimai bus visapusiškai integruoti į programas, kad KPTBP aktyviai prisidėtų siekiant DVT ir prie visapusiško Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo; ragina tinkamai įgyvendinti KVTBP nustatytus horizontaliuosius išlaidų tikslus ir teikti ataskaitas apie juos, visų pirma kalbant apie su biologine įvairove susijusį išlaidų tikslą, kuris nėra atskiras KVTBP tikslas ir kurį įgyvendinant siekiama prisidėti prie bendro biologinės įvairovės tikslo, nustatyto 2021–2027 m. daugiametėje finansinėje programoje, t. y., kad 2024 m. 7,5 proc. metinių išlaidų sudarytų išlaidos biologinės įvairovės tikslams, o 2026 m. ir 2027 m. 10 proc. metinių išlaidų sudarytų išlaidos biologinės įvairovės tikslams;

43. palankiai vertina rezultatus, pasiektus Sąjungai prisidedant prie 16-ojo DVT siekiant kontroliuoti korupciją – iš pasaulinio valdymo rodiklių matyti, kad paramą biudžetui gaunančios šalys geriau kontroliuoja korupciją nei kitos besivystančios ar besiformuojančios rinkos ekonomikos šalys (vidutinis rezultatas – 0,35 balo, palyginti su 0,56 balo 2019 m.), ir einant laikui padėtis gerėja (nuo 0,50 balo 2005 m.);

44. palankiai vertina rezultatus, pasiektus telkiant vidaus pajamas, kaip dalį Sąjungos indėlio į 17-ąjį DVT (partnerystės), nes, remiantis Tarptautinio valiutos fondo duomenimis, Afrikos šalys, kuriose Komisija į paramos biudžetui programas įtraukė vidaus pajamų sutelkimo (VPS) rodiklius, 2 procentiniais punktais padidino mokesčių ir bendrojo vidaus produkto santykį;

45. ragina vykdyti atidžią stebėseną ir išsamų politinį dialogą su šalimis partnerėmis tikslų, pažangos siekiant sutartų rezultatų ir veiklos rezultatų rodiklių klausimais; dar kartą ragina Komisiją geriau apibrėžti ir įvertinti numatomą poveikį vystymuisi ir, visų pirma, pagerinti kontrolės mechanizmą, susijusį su paramą gaunančios valstybės elgesiu korupcijos, pagarbos žmogaus teisėms, gero valdymo ir demokratijos srityse; pabrėžia, kad į šį strateginį dialogą reikia įtraukti privatųjį sektorių; vis dar yra labai susirūpinęs dėl to, kad Sąjungos parama biudžetui galėtų būti naudojama paramą gaunančiose šalyse, kuriose nėra demokratinės kontrolės arba kuriose tokia kontrolė yra labai ribota;

46. pakartoja savo raginimą Komisijai įvertinti atskirai kiekvienos šalies ilgą laiką vykdomus iš EPF finansuojamus projektus, siekiant parodyti tikrąjį dešimtmečius trunkančių Sąjungos investicijų poveikį atitinkamai šaliai ir tai, kaip jos veiksmingai padėjo užtikrinti paramą gaunančių šalių ekonominį, socialinį ir darnų vystymąsi; ragina Komisiją ateityje apriboti arba nutraukti neveiksmingų projektų finansavimą;

47. apgailestauja dėl to, kad Audito Rūmai į savo ES biudžeto veiksmingumo ataskaitos 6 skyrių „Europos vaidmuo pasaulyje“ neįtraukė EPF veiklos rezultatų; palankiai vertina tai, kad dalis dėl EPF veiklos rezultatų įtraukta į Audito Rūmų metinę ataskaitą; pažymi, kad ataskaitoje pateikiamos atskiros pastabos dėl projektų; susirūpinęs atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad buvo atvejų, kai buvo pakenkta stebėtų veiksmų veiksmingumui ir efektyvumui; ragina Komisiją išnagrinėti atskirus projektus, į kuriuos atkreipė dėmesį Audito Rūmai, ir imtis veiksmų, kad būtų apsaugoti numatyti veiksmų rezultatai ir Sąjungos finansiniai interesai; ragina Audito Rūmus išplėsti savo darbą, susijusį su EPF veiklos rezultatais;

48. su susirūpinimu atkreipia dėmesį į Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 14/2020 „Kenijai skirta ES parama vystymuisi“ pateiktą išvadą, kad programuojant vienuoliktąjį EPF nepakankamai įrodyta, jog pagalba skiriama ten, kur ji gali labiausiai padėti mažinti skurdą; ypač atkreipia dėmesį į tai, kad lėšos buvo paskirstytos daugelyje sričių ir kad buvo neaišku, kaip pagalba galėtų įgyti kritinę masę, kad būtų pasiekti reikšmingi rezultatai; atkreipia dėmesį į Komisijai ir EIVT pateiktą Audito Rūmų rekomendaciją įvertinti, ar tikėtina, kad kiekvienam pagrindiniam sektoriui ir jo viduje skirtos sumos įgis pakankamą kritinę masę, kad būtų pasiekti reikšmingi rezultatai, ir paaiškinti, kaip tai bus padaryta; pažymi, kad Komisija ir EIVT pritarė šiai rekomendacijai;

49. apgailestaudamas atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad lėšų skyrimo Kenijai procesas neapėmė konkretaus šalies vystymosi kliūčių ir tikslų įvertinimo; atkreipia dėmesį į Komisijos ir EIVT atsakymą, kad dėl finansavimo sumų buvo nuspręsta remiantis sudėtiniais rodikliais, pagal kuriuos įvertinta daug su Kenija susijusių poreikių ir veiklos aspektų; pažymi, kad Audito Rūmai paskelbė rekomendaciją, kurioje paragino Komisiją ir EIVT išnagrinėti Sąjungos finansavimo paskirstymo Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalims metodą, prireikus į nagrinėjimą įtraukiant Parlamentą, Tarybą ir valstybes nares, ir palankiai vertina tai, kad Komisija ir EIVT rekomendacijai pritarė; pažymi, kad Komisija ir EIVT nepritarė antrajai rekomendacijos daliai, kurioje Komisija ir EIVT buvo paragintos apibrėžti konkrečias sąlygas, pagal kurias būtų nustatoma aiški finansinių asignavimų ir šalies ankstesnės veiklos rezultatų bei vyriausybės įsipareigojimų vykdyti struktūrines reformas sąsaja;

50. yra nusivylęs dėl to, kad Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje dėl Kenijai skirtos ES paramos vystymuisi netinkamai traktuotas pagrindinis Sąjungos vystymosi politikos tikslas mažinti skurdą ir kad Audito Rūmai net neatsižvelgė į JT Darbotvarkę iki 2030 m., taigi dėl šių rimtų nepastebėjimų padarytos netinkamos išvados; primena, kad, remiantis Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) duomenimis, smulkieji šeimos ūkiai pagamina 80 proc. pasaulio maisto produktų; todėl yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų pozicijos dėl didelės Sąjungos paramos dalies Kenijos žemės ūkio bendruomenėms sausringuose ir pusiau sausringuose žemės regionuose bei smulkiems ūkininkams ir dėl Audito Rūmų raginimo toliau industrializuoti vietos žemės ūkio maisto produktų sektorių, nes tai gali kelti pavojų apsirūpinimo maistu saugumui ir šių bendruomenių gyvenimo būdui;

51. yra ypač susirūpinęs dėl atvejo, susijusio su keliu Mombasa–Nairobis, finansuojamu iš ES ir Afrikos infrastruktūros patikos fondo – Sąjungos derinimo priemonės, kuriai paramos įnašai skiriami iš EPF biudžeto, kelių valstybių narių ir EIB; primena, kad daugiau kaip 100 šeimų buvo prievarta iškeldintos iš savo namų pakelėse, kad būtų galima atlikti to projekto statybos darbus, ir kad EIB buvo pateikta daugiau kaip 500 skundų dėl žmogaus teisių pažeidimų, susijusių vien tik su šio projektu, įskaitant ginkluotos policijos vykdytus priverstinius iškeldinimus; ragina sustabdyti šio projekto vykdymą, kol nebus atliktas tinkamas poveikio žmogaus teisėms vertinimas; pabrėžia, kad šis pavyzdys patvirtina neseniai užfiksuotus trūkumus, susijusius su derinimo ir garantijų mechanizmais, kai jie taikomi siekiant prisidėti prie DVT arba Paryžiaus klimato susitarimo įgyvendinimo ir parodyti finansinį papildomumą;

52. ragina Komisiją paskatinti tarptautines institucijas, visų pirma bendrai ir kelių paramos teikėjų finansuojamų iniciatyvų atvejais, savo rezultatų valdymo sistemas suderinti su Sąjungos sistemomis;

53. mano, kad didesnis dėmesys vietos MVĮ ir privačiajam sektoriui bei pilietinės visuomenės organizacijoms turėtų būti pagrindinė bendradarbiavimo kryptis valdant Sąjungos delegacijų projektų portalus; pabrėžia, kad, turint mintyje finansavimo spragas, kurias reikia panaikinti norint pasiekti plataus užmojo DVT, strateginis dialogas su privačiuoju sektoriumi ir pilietinės visuomenės organizacijomis turi atlikti itin svarbų vaidmenį vietos ekonomikos vystymosi srityje;

54. mano, jog reikia deramai pasirūpinti, kad būtų užtikrinta geresnė Komisijos, Parlamento ir valstybių narių komunikacija ES patikos fondo įgyvendinimo klausimais ir pakankamas viešas informavimas apie jo operacijas ir veiksmingumą, taip pat pastarojo priežiūra ir auditas; ragina Audito Rūmus apsvarstyti galimybę atlikti ES patikos fondo įgyvendinimo poveikio Sąjungos vystymosi politikai auditą biudžeto ir rezultatų požiūriu; todėl ragina Komisiją remiantis auditu padaryti išvadas ir užtikrinti, kad ES patikos fondo projektai, kurie įgyvendinami neveiksmingai, būtų nutraukti arba būtų labai apribotas jų finansavimas;

Europos Sąjungos patikos fondas Afrikai

55. primena nuolatinę Parlamento poziciją, kad Komisija turėtų užtikrinti, jog visi patikos fondai, įsteigti kaip nauja vystymosi priemonė, visada atitiktų bendrą Sąjungos strategiją ir vystymosi politikos tikslus, t. y. mažinti ir naikinti skurdą;

56. pabrėžia, kad norint pasiekti politikos tikslus, ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondas turi padėti pašalinti pagrindines destabilizavimo, priverstinio gyventojų perkėlimo ir nelegalios migracijos priežastis propaguojant atsparumą, ekonomines ir lygias galimybes, gyventojų saugumą ir žmogaus raidą bei socialinę plėtrą;

Su EPF paramos įgyvendinimu susijusi rizika ir sunkumai

57. atkreipia dėmesį į tai, kad geras valdymas, teisinė valstybė ir pagarba žmogaus teisėms yra neišvengiamos pagalbos veiksmingumo išankstinės sąlygos; ragina Komisiją nustatyti, kad teisinė valstybė ir pagarba žmogaus teisėms būtų svarbiausia išankstinė finansinės pagalbos patvirtinimo sąlyga; ragina Komisiją griežčiau taikyti nuostatą, įtrauktą į finansinius susitarimus su šalimis partnerėmis, pagal kurią Komisija gali sustabdyti arba nutraukti susitarimą, jei nesilaikoma įsipareigojimo, susijusio su pagarba žmogaus teisėms bei demokratijos ir teisinės valstybės principams (bendrųjų sąlygų 26.1 straipsnis);

58. yra susirūpinęs dėl to, kad Komisija atmetė Parlamento rekomendaciją į kitą metinę veiklos ataskaitą įtraukti struktūrizuotą EPF veiklos poveikio vertinimą; ragina Komisiją persvarstyti savo poziciją ir teigiamai reaguoti į konkretų Parlamento prašymą;

59. pakartoja savo susirūpinimą dėl EPF biudžeto proceso, kai Parlamentas nedalyvauja nustatant ir skirstant EPF išteklius, ir būtino atskaitomybės proceso, kai Parlamentas yra biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija, išskyrus Investicinę priemonę, kurią valdo EIB ir kuri dėl to nepatenka į audito apimtį, nesuderinamumo.